PRACOWNIA PROJEKTOWA
„ARCHIKA"
architekt Andrzej W. Krzyżaniak
ul. Tadeusza Kościuszki 1B, 75-404 KOSZALIN
tel./fax +48 94 3465803, e-mail: archika@post.pl

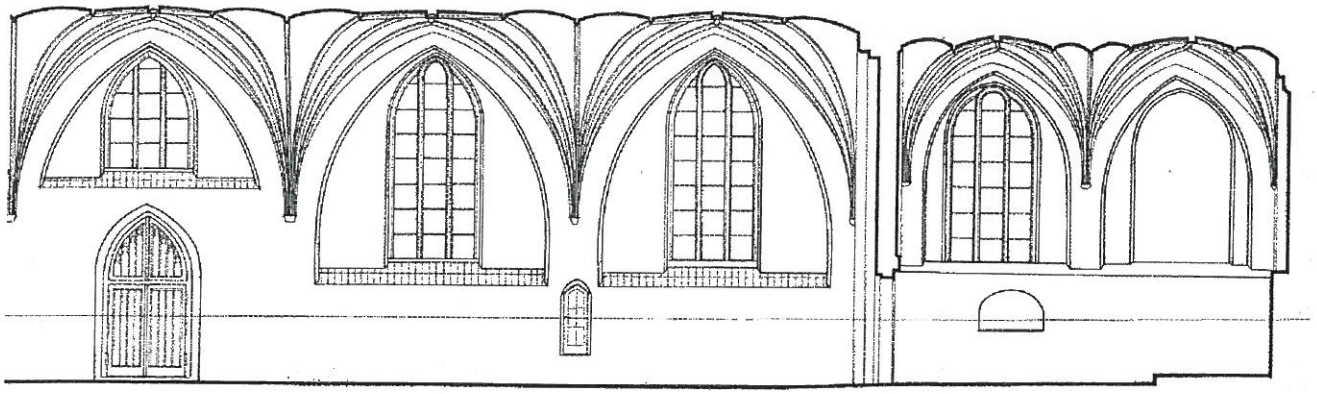

PROGRAM FUNKCJONALNO-UŻYTKOWY

NAZWA ZADANIA:	**RENOWACJA I KONSERWACJA ŚCIAN GROBOWEJ KAPLICY KSIĄŻĘCEJ W KOŚCIELE PARAFIALNYM PW. MATKI BOŻEJ CZĘSTOCHOWSKIEJ W DARŁOWIE**
OBIEKT:	**KOŚCIÓŁ PARAFIALNY PW. MATKI BOŻEJ CZĘSTOCHOWSKIEJ W DARŁOWIE**
KATEGORIA OBIEKTU BUDOWLANEGO:	**KAT. X**
LOKALIZACJA INWESTYCJI:	**UL. FRANCISZKAŃSKA 4, 76-150 DARŁOWO** **dz. nr 360 obr. 0010**
KOD CPV:	**NAZWA**
92522100-7	Usługi ochrony obiektów historycznych
79961300-1	Specjalistyczne usługi fotograficzne
INWESTOR:	**PARAFIA RZYMSKOKATOLICKA PW. MATKI BOŻEJ CZĘSTOCHOWSKIEJ W DARŁOWIE,** **UL. FRANCISZKAŃSKA 4, 76-150 DARŁOWO**
AUTOR:	**mgr inż. arch. ANDRZEJ KRZYŻANIAK, ZP-0229** magister inżynier architekt Andrzej KRZYŻANIAK Uprawnienia budowlane do projektowania i kierowania robotami budowlanymi bez ograniczeń w specjalności architektonicznej nr ewid. ZPNB-U.70424/3/08
KOSZALIN:	**05/2024**

SPIS ZAWARTOŚCI PROGRAMU FUNKCJONALNO-UŻYTKOWEGO

POZYCJA	STRONA
ZAWARTOŚĆ OPRACOWANIA	2
CZĘŚĆ OPISOWA	3
PODSTAWA OPRACOWANIA	3
OGÓLNY OPIS PRZEDMIOTU ZAMÓWIENIA	3
Przedmiot zamówienia	3- 4
Stan prawny	4
Charakterystyczne parametry określające wielkość obiektu oraz zakres robót konserwatorskich	5
Aktualne uwarunkowania wykonania przedmiotu zamówienia	5
Właściwości funkcjonalno– użytkowe	5- 8
OPIS WYMAGAŃ ZAMAWIAJĄCEGO W STOSUNKU DO PRZEDMIOTU ZAMÓWIENIA	9
Przygotowanie terenu budowy	9
Prace konserwatorskie	9- 10
Wytyczne realizacji robót	11
Instalacje elektryczne i inne	11
CZĘŚĆ INFORMACYJNA	12
Dokumenty potwierdzające zgodność zamierzenia budowlanego z wymaganiami wynikającymi z odrębnych przepisów	12
Oświadczenie zamawiającego stwierdzające jego prawo do dysponowania nieruchomością	12
Przepisy prawne i normy związane z projektowaniem i wykonaniem zamierzenia budowlanego	12- 13
INNE POSIADANE INFORMACJE I DOKUMENTY NIEZBĘDNE DO REALIZACJI ZADANIA:	
Zalecenia konserwatorske WUOZ w Szczecinie	Z-01
DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA I RYSUNKOWA:	
Kaplica Grobowa Darłowo	Z-02

CZĘŚĆ OPISOWA

1. PODSTAWA OPRACOWANIA

1.1. Umowa na wykonanie PFU dla inwestycji pn: „Renowacja i konserwacja ścian Grobowej Kaplicy Książęcej w Kościele parafialnym pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie".

1.2. Zalecenia konserwatorskie WUOZ w Szczecinie.

1.3. Inwentaryzacja pomiarowo - rysunkowa wykonane przez mgr inż. Zbigniewa Kocura w 2022 roku.

1.4. Inwentaryzacja budowlano – konserwatorska opracowana w 1987 roku przez mgr J. Kalickiego, B. Dobrowolską i J. Dobrowolskiego Akant Sp. z.o.o Dokumentacja Ewidencja i Konserwacja Zabytków Warszawa

1.5. Badania architektoniczne Kościoła pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie woj. Zachodniopomorskie opracowane przez prof. dr hab. inż. arch. Aleksandra Piwka w 2022 roku.

1.6. Program Prac Konserwatorskich „Remont Kościoła pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie" opracowany przez mgr Magdę Caban z 2022 roku

1.7. Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 20 grudnia 2021 r. w sprawie szczegółowego zakresu i formy ... programu funkcjonalno-użytkowego, Dz.U. 2021 poz. 2454

2. OGÓLNY OPIS PRZEDMIOTU ZAMÓWIENIA

Zakres projektu obejmuje:

1. wykonanie niezbędnych badań konserwatorskich oraz na ich podstawie,
2. wykonanie Programu Prac Konserwatorskich dla ścian i sklepienia Grobowej Kaplicy Książęcej z Kościoła pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie.
3. wykonać uzupełniające badania architektoniczne (w konsultacji z autorem dotychczasowych badań – prof. dr hab. inż. arch. Aleksandrem Piwkiem)
4. uzyskanie wymaganych prawomocnych decyzji administracyjnych i na ich podstawie,
5. wykonanie prace konserwatorskich w kaplicy.

2.1 PRZEDMIOT ZAMÓWIENIA.

Przedmiotem zamówienia jest wykonanie programu prac konserwatorskich, uzupełniających badań architektonicznych oraz wykonanie prac konserwatorskich dla

ścian i sklepienia przywieżowej kaplicy południowej w Kościele pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie. Dokumentację należy opracować na podstawie uzyskanych wyników z badań laboratoryjnych oraz architektonicznych (uzupełniających). Wszelkie prace wymagają uzyskania pozwolenia WUOZ w Szczecinie, delegatura w Koszalinie. Realizacja robót konserwatorskich nastąpi wg zatwierdzonego projektu w ramach inwestycji pn. „Renowacja i konserwacja ścian Grobowej Kaplicy Książęcej w Kościele parafialnym pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie".

Przedmiotowy obiekt zlokalizowany jest na działce nr 360 obręb 0010, przy ulicy Franciszkańskiej 4 w Darłowie. W ramach przewidywanej rewitalizacji zrealizowany będzie remont ścian wewnętrznych kaplicy południowo - zachodniej przy wieży zwanej Książęcą Kaplicą Grobową. Realizacja projektu nie wiąże się ze zmianą sposobu użytkowania. Projektowane roboty nie zmieniają warunków bezpieczeństwa p-poż obiektu i nie wymagają uzgodnienia projektu pod względem ochrony przeciwpożarowej.

Istniejące zagospodarowanie terenu umożliwia dostępność terenu działki dla osób niepełnosprawnych ruchowo. Projektowany zakres robót remontowych nie zmienia panujących w obiekcie warunków do korzystania z obiektu dla osób niepełnosprawnych.

2.2 STAN PRAWNY.

Dla obszaru, na którym zlokalizowany jest budynek kościoła obowiązuje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, który został przyjęty uchwałą Nr VIII/79/2007 Rady Miejskiej w Darłowie z dnia 19 czerwca 2007 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla jednostki strukturalnej D – Darłowo Centrum położonej na obszarze Gminy Miasto Darłowo. Uchwała opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego nr 89 z dnia 14 sierpnia 2007 r. poz. 1351. Budynek kościoła parafialnego znajduje się na terenie oznaczonym symbolem A1U.

Przedmiotowy budynek wpisany do rejestru zabytków pod nr A-724 z dnia 23.05.1955r. r. Ponadto kościół zlokalizowany jest na terenie Starego Miasta wpisanego do rejestru zabytków województwa Zachodniopomorskiego decyzją z dnia 22 września 1959 r. pod numerem 204

Zgodnie z Ustawą z 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tekst jednolity Dz. U. 2021 poz. 0710) wszelkie działania związane z zabytkiem należy uzgadniać z Zachodniopomorskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków w Szczecinie, delegatura w Koszalinie, Na prowadzenie robót przy zabytku należy uzyskać zgodę Zachodniopomorskiego Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków w Szczecinie w formie decyzji administracyjnej.

Przedmiotowy budynek oraz działka nr 360 jest własnością inwestora - Parafii pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie.

2.3 CHARAKTERYSTYCZNE PARAMETRY OKREŚLAJĄCE WIELKOŚĆ OBIEKTU ORAZ ZAKRES ROBÓT BUDOWLANYCH

Stan istniejący

Powierzchnia działki nr 222/1	**4250 m2**
Powierzchnia zabudowy rewitalizowanego budynku:	**1432 m2**
Kubatura budynku:	**29526 m3**
Wysokość budynku: (do kalenicy)	
- Nawa	**30,20 m**
- Wieża	**58,45 m**
- Prezbiterium	**25,75 m**

2.4 AKTUALNE UWARUNKOWANIA WYKONANIA PRZEDMIOTU ZAMÓWIENIA

Działka nr 360 zabudowana jest budynkiem kościoła wzniesionego w XIV wieku i elementem małej architektury w postaci figury św. Franciszka w narożniku zachodnim i trzema masztami flagowymi zlokalizowanymi w narożniku północnym działki. Kościół jest orientowany z niewielkim skręceniem osi głównej kościoła ok. 8° (zgodnie z kierunkiem ruchu wskazówek zegara) w kierunku południowym. Działka, na której zlokalizowany jest kościół otoczona jest od strony zachodniej i północnej niewielkim, kamiennym murem.

Inwestycja zlokalizowana jest, w ścisłym, historycznym „centrum" miasta, przy ulicy Franciszkańskiej 4, na działce nr 360, około 40m od głównego placu- rynku miasta i Urzędu Miasta, położona jest między ulicami:

- od północy ulicą Franciszkańską (dz. nr 363)
- od zachodu ulicą Wenedów (dz. nr. 556)
- od południa ul. Kościelną (dz. nr. 359)
- od wschodu w części północnej działką zabudowaną budynkiem administracji publicznej (dz. nr. 362) i w części południowej terenem zielonym (dz. nr. 361).

2.5 WŁAŚCIWOŚCI FUNKCJONALNO – UŻYTKOWE

2.5.1 Opis kościoła na podstawie opracowania „Badania architektoniczne Kościoła pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie woj. Zachodniopomorskie" wykonanego przez prof. dr hab. inż. arch. Aleksandra Piwka w 2022 roku.

a) Prezentacja obiektu

Kościół pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie położony jest na działce przylegającej do północno-zachodniej pierzei rynku miejskiego, w kwartale wyznaczonym ulicami: Kościelna, Wenedów, Franciszkańska i przejściem tylnym przy wspomnianej zabudowie rynkowej zawierającej ratusz.

W skład kościoła wchodzi kilka przestrzeni o zróżnicowanej architekturze. Część wschodnią tworzy prezbiterium o dwóch przęsłach zakończonych trójbocznie. W ścianie południowej znajduje się wieloboczna klatka schodowa wiodąca na poddasze. Do prezbiterium dobijają od zachodu nawy o różnej szerokości z których skrajne mają także po jednej sześciobocznej wieżyczce schodowej widocznych w elewacjach. Nawy mają po cztery przęsła. Między nawą północną a prezbiterium znajduje się piętrowa przesklepiona zakrystia z jednym słupem na każdej kondygnacji. Na wschód od nawy południowej do prezbiterium przylega prostokątna kaplica z jednym sklepieniem. Część zachodnią naw tworzy wieża i wydłużone, przylegle do niej kaplice boczne. Prostokątna wieża znajduje się na osi nawy głównej i częściowo wystaje poza jej szerokość. Krótsze boki wieży zawierają szerokie przejścia do kaplic. Są one dwuprzęsłowe i licują się ze ścianą zachodnią wieży. Prezbiterium, nawy oraz kaplice przy nawie południowej przekryte są sklepieniami gwiaździstymi. Północna kaplica przywieżowa ma dwa przęsła ośmiopolowe, zaś zakrystia krzyżowo-żebrowe.

Do kościoła wiodą trzy ostrołuczne, uskokowe portale. Znajdują się one w ścianie zachodniej wieży i w nawach bocznych, w drugich od wschodu przęsłach. Dodatkowe wejście znajdowało się w ścianie północnej kaplicy północnej przywieżowej. Obecnie jest ono nieczynne. Kościół ma układ bazylikowy. Prezbiterium doświetlają wysokie ostrołuczne okna zaś nawy boczne - okna niemal dwukrotnie niższe. Podobne występują w kaplicach trzywieżowych. Wszystkie rozdzielone są przyporami. Nieco mniejsze okna ma kaplica wschodnia. Nawę środkową doświetlają także ostrołuczne okna ale w kształcie odbiegające od dotychczas opisanych. Nie zawierają pionowych obrzeży stąd ich pola wyznaczają tylko łęki i podstawa stykająca się z kalenicami naw bocznych. Pośrodku elewacji zachodniej znajduje się niewielkie prostokątne okno doświetlające wnętrze wieży i kilka węższych, w partiach wyższych. W części Ściany należącej do północnej kaplicy przywieżowej jest duże ostrołuczne okno zaś w ścianie szczytowej przeciwległej (południowej) kaplicy - małe z łękiem odcinkowym. Niewielkie ostrołuczne okna wystąpiły jeszcze w ścianach zakrystii i kaplicy wschodniej. Ściany kościoła zdobione są wnękami i fryzami. Pierwsze z nich wystąpiły głównie na elewacji zachodniej, w szczytach kaplic, na czterech Ścianach wieży (górne partie). Fryzy złożone z cegieł kształtek zdobią ściany prezbiterium (jeden rząd) i nawy głównej (dwa rzędy).

b) **Historia obiektu**

Obecny kościół był poprzedzony mniejszym założeniem, znanym z wykopów archeologicznych. Mimo to jego zakres trudno obecnie ustalić z powodu nie opublikowania sprawozdania. Z dotychczasowych ustaleń badaczy wiadomo, że kościół nie stanowi jednolitej struktury. Powstał w 2 poł. XIV w. jako mniejsze założenie złożone z prezbiterium. Zapewne pod koniec tego stulecia dostawiono do niego nawy, parterową zakrystię i niską wieżę usytuowaną od zachodu. W XV w. między nawami bocznymi a wieżą powstały kaplice zachodnie. Wieżę nadbudowano w XVI-XVII w. Podwyższono także zakrystię. Prace konserwatorskie podjęte w celu dokonania napraw budowlanych wykonano w 1897 i 1974 r.

c) **Opis kaplicy południowo – zachodniej przy wieży – Kaplica Grobowa**

Ściana zachodnia południowej kaplicy przywieżowej wzniesiona została z cegieł: 27 5-27,0-26,5 x 12 5-12,0-1 1,8 x 8,7-8,2-7,5 cm, IOc=98.5 cm, w układzie wedyjskim. Jak należy przypuszczać powstała ona w etapie 4 (2 poł. XV w.). Jej wydzielenie z wieży stanowi pionowa fuga o przebiegu meandru. Znajdująca się pośrodku ściany ostrołuczna wnęka zawiera cegły maszynowe w układzie gotyckim. Ponieważ profilowane obrzeża zostały częściowo wymienione w XIX w. należy sądzić, że jego zamurowanie nastąpiło w XX w. (rys. 6 nr 1/3-4). Użycie cegieł kształtek, które nie występują w kaplicy północnej, wskazuje na różny czas budowy kaplic. Niektóre partie ściany kaplicy południowej zawierają cegły z 2 poł. XV w., zapewnie wtórnie użyte podczas prac naprawczych dokonanych w XIX w. oraz cegły z XVI/XVII w. (rys. 6 nr 1/1-2). Trójkątny szczyt nad kaplicą został wykonany w XIX w, stąd obecne ostrołuczne wnęki (fot. 4) są naśladownictwem zdobnictwa, które zostało zniszczone. Ponad przyporą pozostawiono w etapie 9 (XIX w.) zazębienia, aby zrekonstruować dokładnie jej dawną wysokość. Zamiar ten został jednak porzucony. Przypora skośna wzmacniająca od południa ścianę ma szerokość 73 cm, czyli węższą aniżeli przypory elewacjach wzdłużnych. Do jej budowy użyto cegieł. 26 5-26,0 x 12 5-12,0 x 8,2-7,5, IOc=99,5 cm. Zapewne została ona dostawiona do Ściany w etapie 5 (XVI w.), (rys. 6 nr 1/1).

Ściana południowa kaplicy przywieżowej ma ściany wzniesione z cegieł: 27,5-27 2-26,5 x 12,5-12 2-12,0 x 8,2-8,0-7 8 cm, IOc=98,7 cm ułożonych w wątek wendyjski. Przypory skośna i prostopadła do ściany maJą szerokość 73-70 cm i są cieńsze od tych, które wspierają nawę boczną (97-93-91 cm). Wzniesione one zostały z cegieł 27 0-26,5-25,7 x 12,8-12 5 x 8,5-8,0-7 5 cm, IOc=100,2 cm. Ich odmienne wymiary wskazują na późniejsze dostawienie zapewne w etapie 5 (XVI w.), zapewne w związku z późniejszym założeniem wewnątrz kaplicy sklepień (rys. 6 nr 1/85). Do tego czasu należy zakwalifikować jeszcze pas podgzymsowy. Ponieważ wnęka na fryz znajduje się w obrębie cegieł z których wzniesiono kaplicę można przypuszczać, że tuż przed założeniem sklepień kaplicę podwyższono. W etapie 9 (XIX w.) zapewne wymieniono profilowania okien i laskowania, fragmenty przypór (rys. 6 nr 1/79-84) oraz część cegieł w cokole ściany. Do najnowszych uzupełnień w etapie 10 (XX w.) należą niewielkie wstawki

znajdujące się poniżej I okna od zachodu, przyporze prostopadłej do Ściany jak i w cokole.

W odniesieniu do **sklepienia** dość pewne jest wtórne ich założenie w kaplicach przywieżowych oraz kaplicy wschodniej. We wnętrzu **przywieżowej kaplicy południowej**, na ścianie północnej ponad półkolistym przejściem do wnętrza wieży widoczne są fragmenty łęków przecięte sklepieniem (fot. 17). Obecnie nie sposób ustalić czy jest to efekt stosunkowo późnego założenia sklepienia tej kaplicy, czy też "smukłej arkady wieży powstałej przed wzniesieniem kaplicy.

Niewątpliwie korzystnym działaniem dla elewacji kościoła byłoby uaktywnienie okna zachodniego południowej kaplicy przywieżowej. Uzyskano by historyczną symetrię okien kaplic, obecnie utraconą w wyniku zamurowania (po stronie południowej).

d) **Stan Zachowania**

Przywieżowa kaplica południowa ostatni remont przeszła w latach 70 – tych XX wieku kiedy to usunięto wyprawy tynkarskie z detalu architektonicznego sklepienia oraz glifów okiennych. W tym czasie do kaplicy relokowano trzy sarkofagi Książęce. Dotychczasowe prace prowadzone w innych częściach kościoła oraz doświadczenie mogą sugerować iż Kaplica Grobowa posiadała bogate dekoracje malarskie w obrębie ścian i sklepienia.

Podczas badań konserwatorskich i architektonicznych rozpoczętych w 2020 roku w Kaplicy Książęcej (kaplica południowo – wschodnia kościoła), odkryto na ścianach 20 gotyckich zacheuszków (krzyże konsekracyjne na ulokowane na dwóch poziomach – 11 w dolnej części kaplicy, 9 na poddaszu). Odkryto pierwotny gotycki portal, gotyckie otwory okienne oraz ślady średniowiecznych i późniejszych wymalowań na ścianach wewnętrznych i sklepieniu. W wyniku prowadzonych prac usunięto cementowe wyprawy tynkarskie, odtworzono pobiały oraz zabezpieczono relikty oryginalnych dekoracji malarskich wraz z ich częściowym odtworzeniem (zwłaszcza na detalach architektonicznych – takich jak żebra sklepienne oraz glify okienne).

W pomieszczeniu skarbczyka nad zakrystią znajdują się malowidła z 1608 roku. W wyniku prowadzonych badań architektonicznych (również w obrębie Książęcej Kaplicy Grobowej) fragmentarycznie odsłonięto relikty wcześniejszych wypraw tynkarskich i warstw malarskich.

3. OPIS WYMAGAŃ ZAMAWIAJĄCEGO W STOSUNKU DO PRZEDMIOTU ZAMÓWIENIA

Wszelkie prace należy prowadzić pod stałym nadzorem Zachodniopomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Szczecinie oraz osób posiadających odpowiednie uprawnienia budowlane i konserwatorskie oraz doświadczenie zawodowe w prowadzeniu prac przy zabytkach, osoby te winny posiadać odpowiednie uprawnienia konserwatorskie i budowlane oraz spełniać wymagania art. 37 a i c ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tekst jednolity Dz. U. 2022 poz. 0840).

Przy prowadzeniu prac obowiązują wszystkie przepisy BHP dotyczące robót budowlanych. Warunki bezpieczeństwa pracy przy robotach określa Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 6 lutego 2003 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy podczas wykonywania robót budowlanych (Dz. U. Nr 47, poz. 401).

Przed przystąpieniem do prac należy dokładnie zapoznać się z dokumentacją konserwatorską, architektoniczną i budowlaną oraz z informacją techniczną związaną z stosowanymi produktami.

Do odbioru prac Wykonawca winien przedstawić dokumentację powykonawczą zawierająca niezbędne dokumenty i karty techniczne zastosowanych produktów.

3.1. PRZYGOTOWANIE TERENU BUDOWY

Nie projektuje się jakichkolwiek zmian w istniejącym zagospodarowaniu terenu. Nie projektuje się nowych obiektów budowlanych, zmian układu istniejących ciągów komunikacyjnych ani nowych sieci i uzbrojeń terenu. Prace realizowane będą tylko wewnątrz kaplicy południowo – zachodniej i nie będą miały wpływu na teren wokół budynku.

3.2. PRACE KONSERWATORSKIE

3.2.1. Remont ścian wewnętrznych kaplicy południowo – zachodniej – Kaplicy Grobowej.

- Na podstawie wydanych zaleceń konserwatorskich oraz projektów i dokumentacji wykonanych dla innych części kościoła należy przygotować Program Badań Konserwatorskich dla ścian i sklepienia kaplicy południowo – zachodniej – Kaplicy Grobowej.

- Na podstawie wykonanego Programu Badań Konserwatorskich (uzgodnionego z WUOZ w Szczecinie, delegatura w Koszalinie) należy wykonać prace odkrywkowe na tynkowanej części ścian i sklepienia oraz odsłoniętych spod tynków ceglanych detalach architektonicznych.

- W ramach prowadzonych prac odkrywkowych należy wykonać uzupełniające badania architektoniczne (w konsultacji z autorem dotychczasowych badań – prof. dr hab. inż. arch. Aleksandrem Piwkiem) oraz pobrać próbki do badań laboratoryjnych.

- Na podstawie wykonanych odkrywek oraz wyników przeprowadzonych badań należy wykonać Program Prac Konserwatorskich (PPK) dla odsłoniętych ścian i sklepienia oraz wykonać projekt aranżacji kolorystycznej kaplicy. Dokumentację należy przedłożyć Zachodniopomorskiemu Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków w Szczecinie i uzyskać zgodę w formie decyzji administracyjnej.

- Wykonanie prac konserwatorskich w obrębie ścian i sklepienia na podstawie i w zakresie określonym w uzyskanej Decyzji konserwatorskiej.

- Ustawienie rusztowań wraz z przesłonięciem metalowej kraty (wejścia) do kaplicy.

- Dezynfekcja ścian za pomocą preparatów o szerokim spektrum działania;

- Skucie wszystkich wtórnych tynków ze ścian z zachowaniem ostrożności przy detalach architektonicznych

- Wykonanie badań konserwatorskich dla ścian i sklepieniu kaplicy

- Opracowanie dokumentacji rekonstrukcji dekoracji malarskiej;

- Zabezpieczenie reliktów polichromii oraz jej wzmocnienie;

- Podklejenie odspojeń tynku od podłoża ceglanego i rozwarstwień tynków;

- Oczyszczenie mechaniczne partii historycznych tynków wraz z warstwami kolorystycznymi (w razie konieczności czyszczenie miejscowo wspomagane będzie okładami z 8% roztworu węglanu amonu oraz strumieniem przegrzanej pary wodnej);

- Uzupełnienie wyprawy wapiennej gotowym tynkiem;

- Uzupełnienie ubytków pobiał oraz retusz farbami mineralnymi;

- Retusz scalający polichromię wykonany lawowaniem i drobną kropką z zachowaniem oryginalnych warstw wymalowań, w partiach gdzie nie zachowały się barwne warstwy wykonanie rekonstrukcji;

- Wykonanie dokumentacji przeprowadzonych prac konserwatorskich.

3.3. WYTYCZNE REALIZACJI ROBÓT .

Organizacja robót.

Teren budowy i należy zabezpieczyć przed dostępem osób niepowołanych właściwie oznakować, ogrodzić i oświetlić.

Zapewnić bezpieczne dojścia do posesji i awaryjny dojazd.

Podczas wykonywania robót należy przestrzegać przepisy BHP zawarte w następujących przepisach:

- Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 6 lutego 2003 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy podczas wykonywania robót budowlanych (Dz. U. nr 47 z 2003 r. poz. 401),
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 14 marca 2000 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy ręcznych pracach transportowych (Dz. U. nr 26 z 2000 r. poz. 313),

3.4. INSTALACJE ELEKTRYCZNE I INNE

3.3.1 STAN ISTNIEJĄCY.

Aktualnie budynek posiada wewnętrzne instalacje elektryczne, nie planuje się zmian w obrębie instalacji elektrycznych zarówno wewnątrz jak i na zewnątrz kościoła.

Na terenie działki nr 230 w Darłowie znajduje się zewnętrzna instalacja elektryczna podziemna zasilająca budynek kościoła, instalacja elektryczna zasilająca oświetlenie zewnętrzne elewacji kościoła, instalacja sanitarna kanalizacji deszczowej, oraz instalacje obce:

- telekomunikacyjna przebiegająca wzdłuż południowo-wschodniej granicy działki;
- instalacja sieci gazowej przebiegającej wzdłuż północno-zachodniej granicy działki.

CZĘŚĆ INFORMACYJNA

4. DOKUMENTY POTWIERDZAJĄCE ZGODNOŚĆ ZAMIERZENIA BUDOWLANEGO Z WYMAGANIAMI WYNIKAJĄCYMI Z ODRĘBNYCH PRZEPISÓW

Prace o których mowa w niniejszym programie funkcjonalno-użytkowym będą się odbywały w oparciu o przepisy prawa budowlanego. Dokumentem potwierdzającym zgodność zamierzenia budowlanego z wymogami wynikającymi z odrębnych przepisów jest uzyskana decyzja administracyjnej od Zachodniopomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Szczecinie, delegatura w Koszalinie.

5. OŚWIADCZENIE ZAMAWIAJĄCEGO STWIERDZAJĄCE JEGO PRAWO DO DYSPONOWANIA NIERUCHOMOŚCIĄ

Zamawiający oświadcza, iż posiada prawo do dysponowania nieruchomością na cele budowlane– kościół parafialny pw. Matki Bożej Częstochowskiej przy ulicy Franciszkańskiej 4 w Darłowie.

6. PRZEPISY PRAWNE I NORMY ZWIĄZANE Z PROJEKTOWANIEM I WYKONANIEM ZAMIERZENIA BUDOWLANEGO

1) Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dn. 20 grudnia 2021 r. w sprawie szczegółowego zakresu i formy dokumentacji projektowej, specyfikacji technicznych wykonania i odbioru robót budowlanych oraz programu funkcjonalno- użytkowego (Dz.U. 2021.2454 z późniejszymi zmianami)
2) Ustawa z dn. 11 września 2019r. Prawo zamówień publicznych (tekst jednolity Dz.U. 2023.1605 z późniejszymi zmianami)
3) Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 20 grudnia 2021 r. w sprawie określenia metod i podstaw sporządzania kosztorysu inwestorskiego, obliczania planowanych kosztów prac projektowych oraz planowanych kosztów robót budowlanych określonych w programie funkcjonalno-użytkowym (Dz.U. 2021.2458 z późniejszymi zmianami)
4) Ustawa z dn. 16 kwietnia 2004 r. o wyrobach budowlanych (Dz.U. 2021.1213 z późniejszymi zmianami)
5) Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dn. 6 lutego 2003 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy podczas wykonywania robót budowlanych (Dz.U. 2003.47.401)
6) Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dn. 20 września 2001r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy podczas eksploatacji maszyn i innych urządzeń do robót ziemnych, budowlanych i drogowych (Dz.U. 2018.583)

7) Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. 2022.840 z późniejszymi zmianami)
8) Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 sierpnia 2018 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich i badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz robót budowlanych, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, a także badań archeologicznych i poszukiwań zabytków (Dz.U. 2021.81)

magister inżynier architekt
Andrzej KRZYŻANIAK
Uprawnienia budowlane
do projektowania i kierowania robotami budowlanymi
bez ograniczeń w specjalności architektonicznej
nr ewid. ZPN8-U.73424/3/93

.....
mgr inż. arch. ANDRZEJ KRZYŻANIAK ZP-229

Zachodniopomorski Wojewódzki
Konserwator Zabytków
w Szczecinie
ul. Wały Chrobrego 4, 70-502 Szczecin
tel. 91 433 70 66/82, 488 18 04

ZN.K.5183.23.2024.KB

Koszalin, dnia 27 lutego 2024 r.

Parafia Rzymskokatolicka
pw. Matki Bożej Częstochowskiej
w Darłowie
ul. Franciszkańska 4
76-150 DARŁOWO

Dotyczy: wydania zaleceń konserwatorskich dla ścian i sklepienia kaplicy południowej przy wieży Kościoła pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie.

Odpowiadając na pismo z dnia 01.02.2024 r. (data wpływu 01.02.2024 r.) Zachodniopomorski Wojewódzki Konserwator Zabytków w Szczecinie działając na podstawie art. 27 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 840 ze zm.) przekazuje następujące zalecenia konserwatorskie dla kaplicy południowo-zachodniej kościoła parafialnego pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie:

1. Gotycki kościół parafialny pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie, gm. loco, pow. sławieński, został wpisany jest do rejestru zabytków woj. zachodniopomorskiego pod numerem A-724 (dawniej: 74) decyzją z dnia 25 maja 1955 r. Usytuowany na działce nr 360 w obrębie ewidencyjnym 0010-10 Darłowo, na obszarze śródmieścia miasta Darłowa, wpisanego do rejestru zabytków „wraz ze wszystkimi obiektami zabytkowymi leżącymi na jego terenie oraz otaczającym je pasem zieleni" decyzją nr 204 z dnia 22 września 1959 r.
2. Kościół w typie bazylikowym, wzniesiony w XIV-XV w. na miejscu wcześniejszej świątyni o nieznanej formie (w świetle najnowszych badań, prezbiterium i zakrystia zostały wzniesione w 2 połowie XIV w., korpus nawowy i wieża w XIV/XV w., nawa pd. w 1 poł. XV w., kaplica pd.-wsch. ok. poł. XV w., kaplica pn.-zach. w XVI w.). Do trójnawowego, korpusu założonego na planie wydłużonego, czteroprzęsłowego prostokąta, przylega od wschodu wyodrębnione, dwuprzęsłowe prezbiterium zamknięte trójbocznie oraz od zachodu masywna wieża. Pomiędzy korpusem nawowym a prezbiterium znajduje się zakrystia (od strony północnej) i kaplica zwana książęcą, króla Eryka lub Schüttena (od strony południowej). Dwie kaplice przedłużające nawy boczne od strony zachodniej (w tym kaplica od strony południowo-zachodniej) zostały wbudowane także pomiędzy korpus nawowy a wieżę.
3. Dwuprzęsłowa kaplica południowo-zachodnia została dobudowano do wieży na przedłużeniu nawy południowej w 2 połowie XV w. z cegieł ułożonych w wątku

wendyjskim. W XVI w. w kaplicy założono sklepienie, a ściany zewnętrzne kaplicy nieco podwyższono i wzmocniono przyporami. W XIX w. dodano nowy szczyt zachodni upodobniony do wcześniejszego z okresu gotyckiego, wymieniono profilowania okien i laskowania, fragmenty przypór oraz część cegieł w cokole ściany. W XX w. zamurowano okno zachodnie kaplicy. Wnętrze kaplicy jednoprzestrzenne, dwuprzęsłowe, przekryte dwuprzęsłowym sklepieniem gwiaździstym czteroramiennym. Ściany i sklepienia otynkowane, z wyłączeniem wnęk wokółokiennych i żeber sklepiennych oczyszczonych i pozostawionych w cegle. Na ścianie północnej ponad półkolistym przejściem do wnętrza wieży widoczne są fragmenty łęków przecięte sklepieniem. Ustalenie czy jest to efekt stosunkowo późnego założenia sklepienia tej kaplicy, czy też wysmukłej arkady wieży powstałej przed wzniesieniem kaplicy, wymaga dalszych badań architektonicznych i konserwatorskich – podobnie jak zachowane relikty wcześniejszych malatur i polichromii. Ściany i tynki skażone mikrobiologicznie, zawilgocone; konieczne wykonanie napraw na styku więźby z murami.

4. Fundatorzy oraz pierwotna funkcja przywieżowej kaplicy południowo-zachodniej nie została dotychczas rozpoznana. Podczas prac „regotyzacyjnych" przeprowadzonych w 1975 r., przeniesiono do niej sarkofagi z doczesnymi szczątkami króla Eryka (zm. 04.04.1459 r.) oraz księżnej Elżbiety (zm. 21.XII.1653 r.) i księżnej Jadwigi (zm. 26.VI.1650 r.). **Odtąd południowo-zachodnia kaplica przywieżowa pełni funkcję nekropolii królewskiej i książęcej**. Podczas przeprowadzonych w 2022 r. badań architektonicznych udało się ustalić, iż pierwotnie kaplicą królewską związaną z obecnością króla Eryka w Darłowie była kaplica południowo-wschodnia (dziś kaplica Adoracji Najświętszego Sakramentu).

   Pierwotne miejsce pochówku króla Danii, Szwecji i Norwegii, księcia Pomorza, Eryka zmarłego na darłowskim zamku nie jest znane; jedna z hipotez zakłada, że został on pochowany w klasztorze cysterskim w Bukowie lub w darłowskiej kartuzji, i przeniesiony do Darłowa w czasach reformacji po 1540 r. Pewnym jest, że w 1654 r. wszystkie trzy trumny/sarkofagi znajdowały się w grobowcu za ołtarzem głównym, pod posadzką prezbiterium kościoła mariackiego. Zarówno trumna, jaki i sklepienie krypty ulegało jednak wielokrotnie zniszczeniu przez „wody gruntowe" w 1724, 1749 (zawalenie się sklepienia nad kryptą), 1811 r. W 1883 r. wszystkie trzy trumny zostały wydobyte i umieszczone w prezbiterium, za ozdobną kratą za ołtarzem. Na polecenie króla Fryderyka III w roku 1888 szczątki króla Eryka zostały umieszczone w kamiennym sarkofagu z francuskiego piaskowca wykonanym w Magdeburgu. Księżne Elżbieta i Jadwiga spoczywają w cynowych sarkofagach z czasu pochówku. Wymagające przeprowadzenia prac konserwatorskich sarkofagi zostały objęte odrębnymi zaleceniami.

5. Zgodnie z wnioskami z badań architektonicznych przeprowadzonych w 2022 r. przez prof. dr hab. Arch. Aleksandra Piwka, *„Niewątpliwie korzystnym działaniem dla elewacji kościoła byłoby uaktywnienie okna zachodniego południowej kaplicy przywieżowej. Uzyskano by przez to historyczną symetrię okien kaplic, obecnie utraconą w wyniku zamurowania (po stronie południowej."*

6. Z uwagi na wysoką rangę kaplicy pd.-zach., formę zewnętrzną elewacji i rozwiązanie wnętrza przesklepionego sklepieniem gwiaździstym, a także zachowane lecz nieprzebadane malatury i polichromie na ścianach wewnętrznych i sklepieniach, przed pojęciem jakichkolwiek prac zaleca się:

   - przeprowadzenie badań konserwatorskich (w tym badań laboratoryjnych i petrograficznych) na ścianach zewnętrznych przez dyplomowanego konserwatora zabytków;

   - przeprowadzenie odkrywek i badań konserwatorskich (w tym badań stratygraficznych i laboratoryjnych, identyfikacji pigmentów i spoin) na ścianach wewnętrznych i sklepieniach przez dyplomowanego konserwatora zabytków;

   - opracowanie przez dyplomowanego konserwatora zabytków we współpracy z autorem badań architektonicznych programu prac konserwatorskich dla ścian zewnętrznych, wewnętrznych i sklepień zakrystii.

6. Zgodnie z art. 36 ust. 1 pkt 3 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, na prowadzenie badań konserwatorskich należy uzyskać pozwolenie ZWKZ w formie decyzji administracyjnej. Druki wniosków o wydanie pozwolenia wraz z niezbędnymi informacjami można pobrać na stronie internetowej www.wkz.szczecin.pl (druki dla Delegatury w Koszalinie). Badania konserwatorskie powinny być prowadzone przez dyplomowanego konserwatora zabytków spełniającego wymogi określone w art. 37a ustawy z dnia 27.07.2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 840 ze zm.).

7. Ponadto, docelowo zaleca się:

   - przywrócenie prawidłowego poziomu i profilacji terenu wokół kaplicy;

   - przywrócenie historycznego pokrycia dachu kaplicy z dachówki karpiówki o grubości i wielkości dachówki średniowiecznej, ułożonej w rybią łuskę;

   - przywrócenie zamurowanego okna w ścianie zachodniej.

Z up. ZACHODNIOPOMORSKIEGO
WOJEWÓDZKIEGO KONSERWATORA ZABYTKÓW
Kierownik Delegatury w Koszalinie

mgr Dorota Raczkowska

Otrzymują:
1. Adresat
2. a/a

Do wiadomości:
1. Diecezjalny Konserwator Zabytków,
Kuria Biskupia Koszalińsko-Kołobrzeska, ul. Kard. S. Wyszyńskiego 25, 75-062 Koszalin

KAPLICA POŁUDNIOWO - ZACHODNIA PRZY WIEŻY
KOŚCIOŁA PW. MATKI BOŻEJ CZĘSTOCHOWSKIEJ W DARŁOWIE
KAPLICA KSIĄŻĘCA GROBOWA

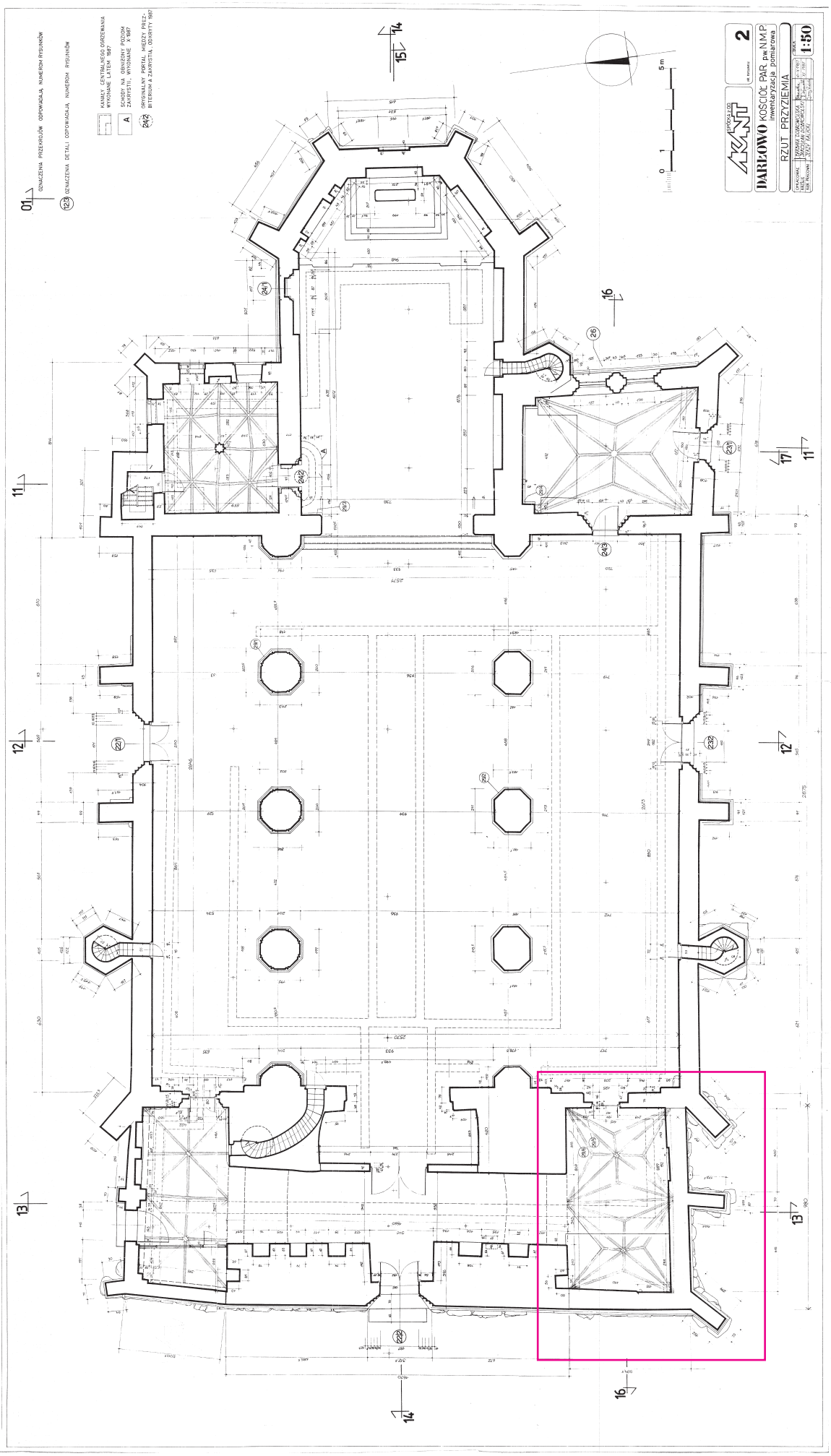

fot. 1. Kościół pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie. Rzut Przyziemia Czerwonym kwadratem zaznaczono Kaplicę Grobową.

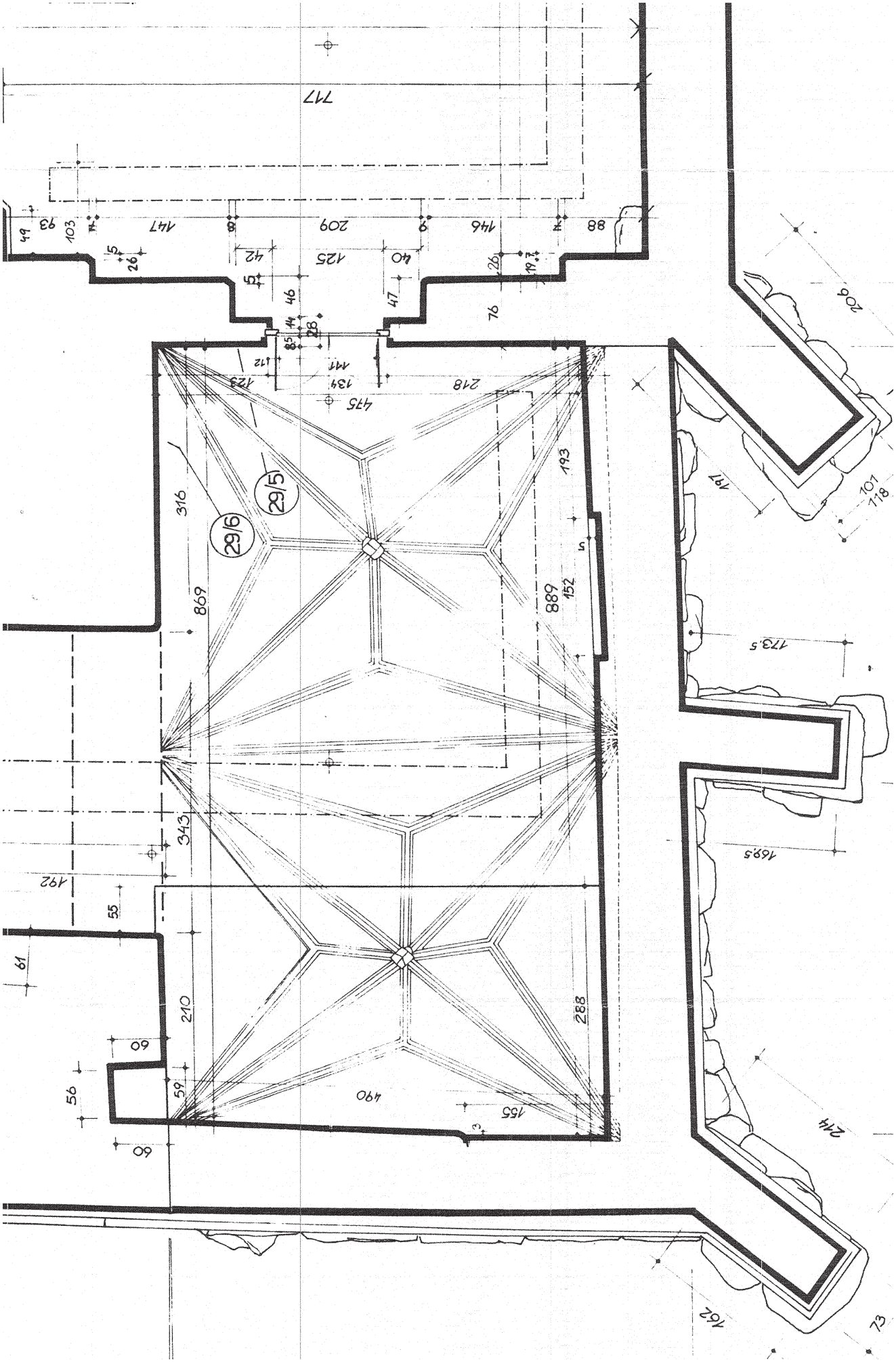

fot. 2. Kościół pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie. Kaplica Grobowa wraz z wymiarami strefy przyziemia.

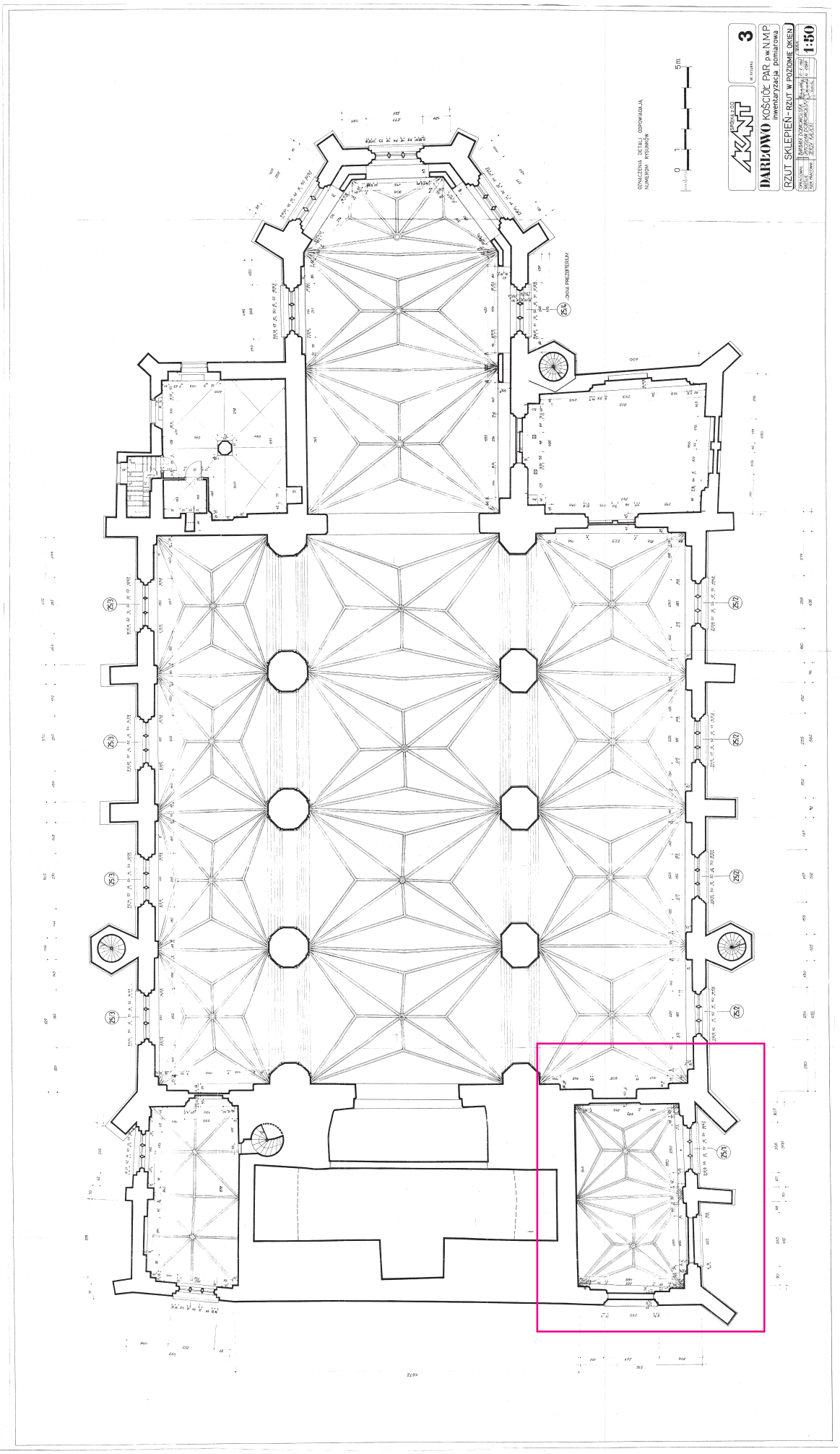

fot. 3. Kościół pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie. Rzut strefy sklepienia Czerwonym kwadratem zaznaczono Kaplicę Grobową.

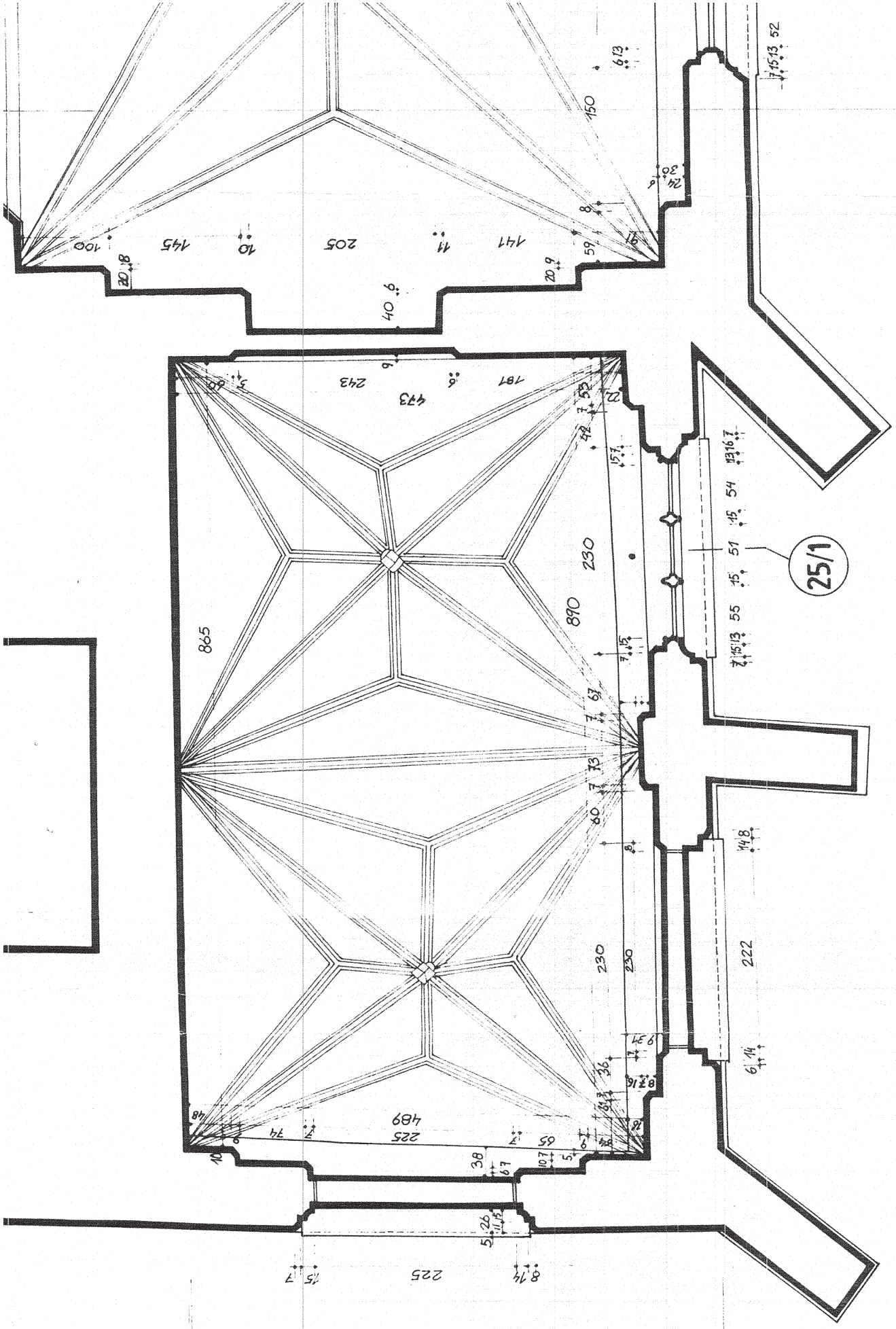

fot. 4. Kościół pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie. Kaplica Grobowa wraz z wymiarami strefy sklepienia.

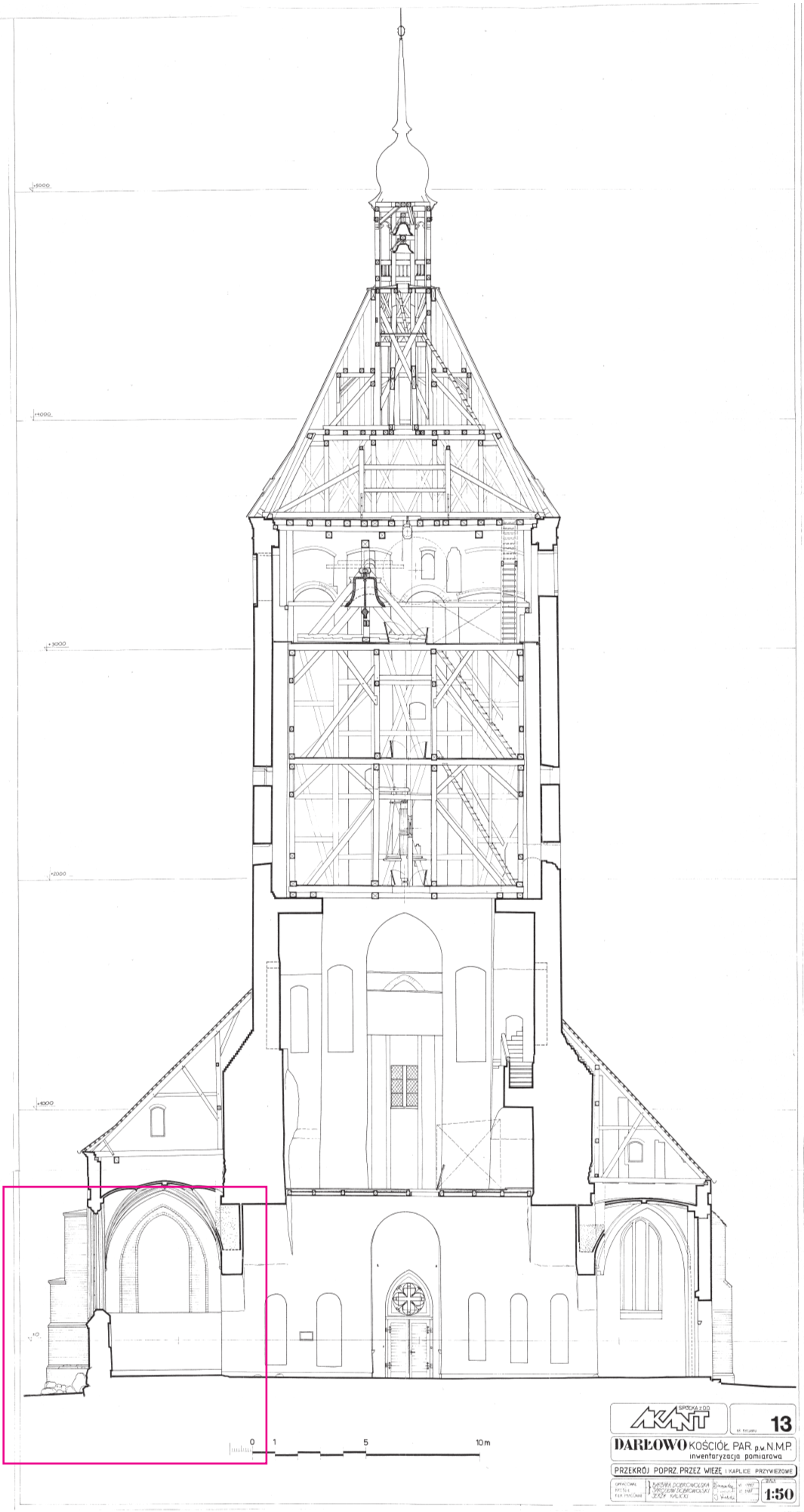

fot. 5. Kościół pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie. Rzut ściany zachodniej. Czerwonym kwadratem zaznaczono Kaplicę Grobową.

fot. 6. Kościół pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie. Kaplica Grobowa wraz z wymiarami ściany zachodniej.

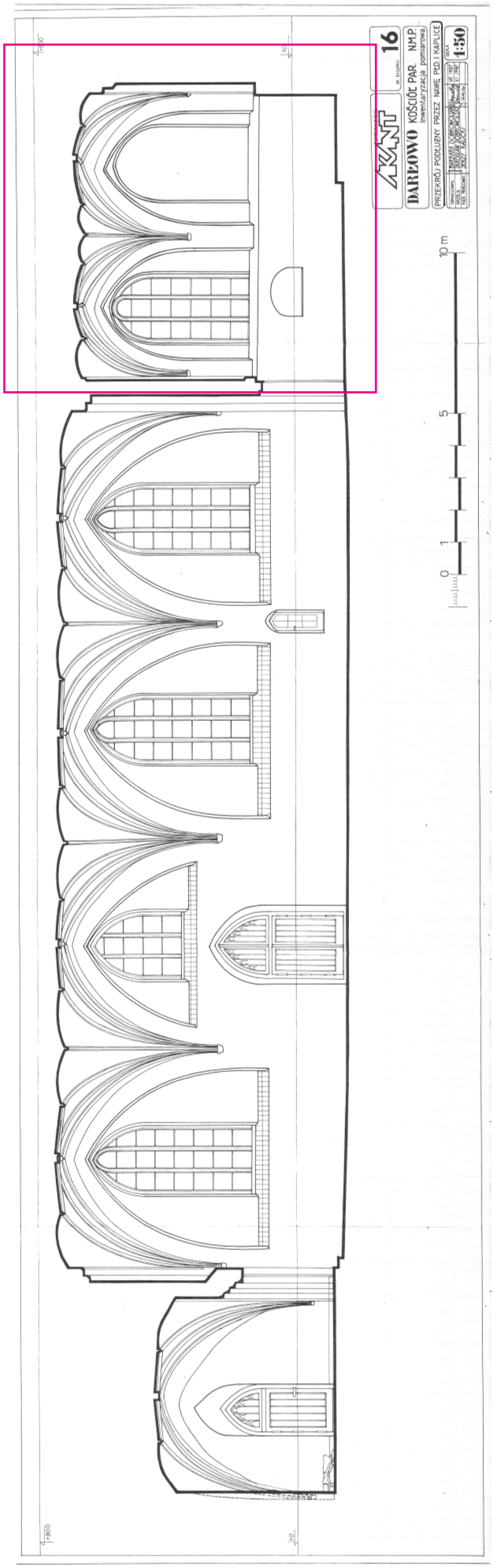

fot. 7. Kościół pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie. Rzut ściany południowej. Czerwonym kwadratem zaznaczono Kaplicę Grobową.

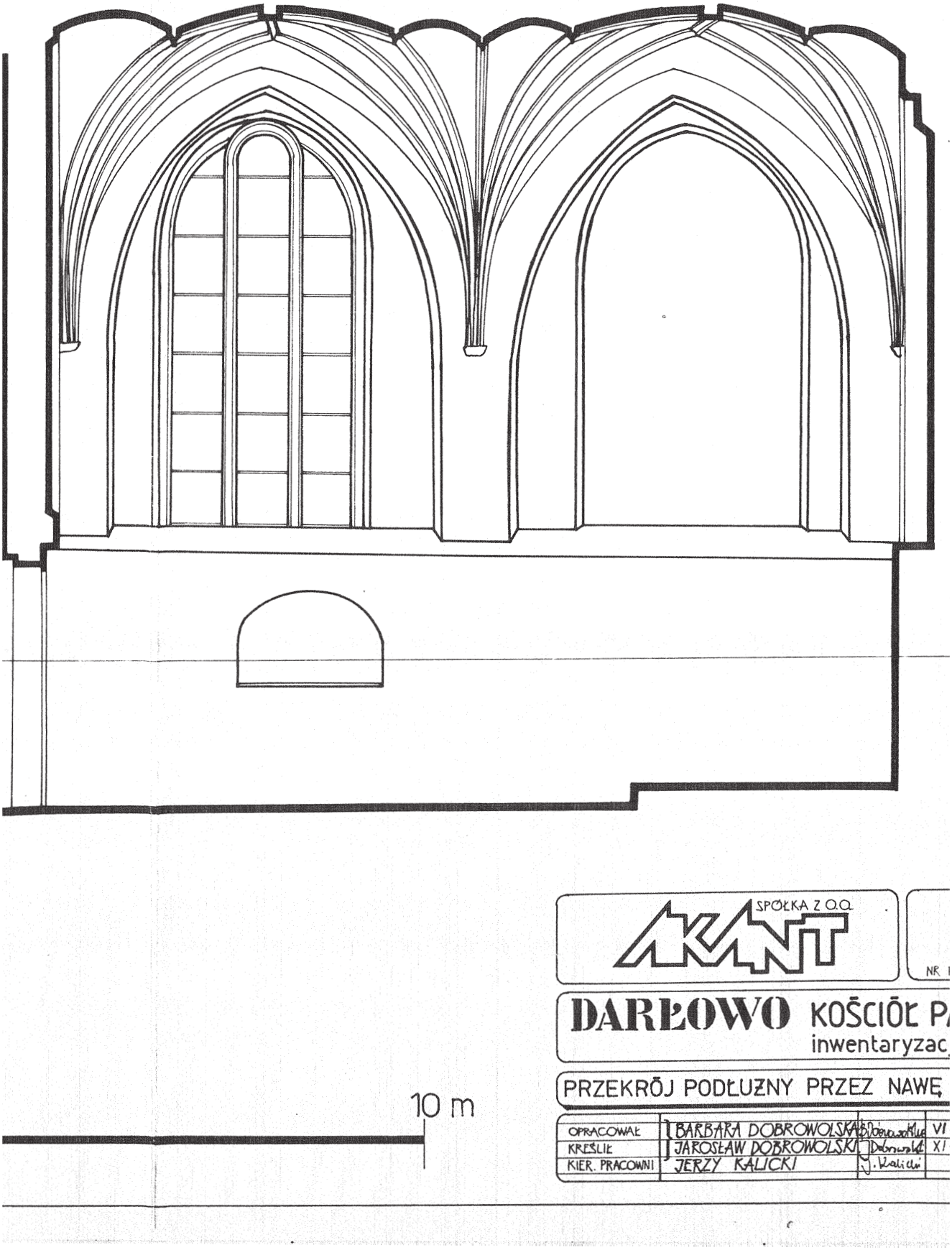

fot. 8. Kościół pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie. Kaplica Grobowa wraz z wymiarami ściany południowej.

fot. 9. Kościół pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie. Kaplica Grobowa widok w kierunku zachodnim.
Wymiary Kaplicy: długość - kier. -Wsch -Zach - 8,76m, szerokość kier. Pn - pd - 4,80m, wysokość w szczycie sklepienia 8,21m

fot. 10. Kościół pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie. Kaplica Grobowa widok w kierunku północnym.
Wymiary kraty: szerokość 3,44m, wysokość w szczycie łuku - 4,33m.

fot. 11. Kościół pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie. Kaplica Grobowa widok w kierunku wschodnim.

fot. 12. Kościół pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie. Kaplica Grobowa widok w kierunku północno - zachodnim.

fot. 13. Kościół pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie. Kaplica Grobowa widok w kierunku północnym.

fot. 14. Kościół pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie. Kaplica Grobowa widok na sklepienie.

fot. 15. Kościół pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie. Kaplica Grobowa. Wnęka 1 w ścianie zachodniej Kaplicy.
Wymiary: głębokość 0,44m, szerokość 1,42m, wysokość w szczycie łuku - 1,81m.

fot. 16. Kościół pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie. Kaplica Grobowa. Wnęka 2 w ścianie północnej Kaplicy.
Wymiary: głębokość 0,60m, szerokość 0,57m, wysokość w szczycie łuku - 1,66m.

fot. 17. Kościół pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie. Kaplica Grobowa. Wnęka 3 w ścianie południowej Kaplicy.
Wymiary: głębokość 0,54m, szerokość 1,58m, wysokość w szczycie łuku - 1,80m.

fot. 18. Kościół pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie. Kaplica Grobowa. Wnęka 4 w ścianie południowej Kaplicy.
Wymiary: głębokość 0,57m, szerokość 1,22m, wysokość w szczycie łuku - 1,91m.

fot. 19. Kościół pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie. Kaplica Grobowa. Drzwi wejściowe od strony nawy południowej kościoła. Wymiary drzwi: szerokość 1,35m, wysokość w szczycie łuku - 2,66m.